

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructæ

De Vacatione, Amissione, Et Extinctione Beneficiorvm ...

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

564. Quomodo solvenda pensio, dum valor monetæ, qui erat tempore reservationis, alteratur est deinde.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74494](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74494)

effectum clausulae sine retardatione solutionis pensionis, ut ei satisfiat, requiri depositum legitime factum. pro quo citat Caroccium, de oblatio, p. 1. q. 7. & Rotam in abulens. pens. 1606. Idem tenet Castrop. loc. cit. Neque opus est, eum potestari, quia jus praesumit debitorem velle solvere. Corrad. loc. cit. n. 234. Debere tamen ibidem fieri proclama, ut constet, num ibi reperiat pensionarius, ejusve procurator, quia est forensis seu extraneus, tradunt iidem Castrop. loc. cit. n. 235.

Questio 563. Dum pensio reservata solvenda in pecunia numerata, uti frequentius fieri consuevit, in qua moneta seu specie pecuniae sit solvenda?

Respondeo primò in genere: Quidquid fit de hoc, quod, ut affirmat Lott. l. 1. q. 39. n. 166. & 167. cogendus sit debitor, accipere nummos in alia forma seu moneta, si exinde damnum nullum passurus sit, eò quod, siue moneta sit aurea, siue argentea, siue area, habeat functionem in genere suo; in solutione tamen pensionis aliud esse, & non liberari titularem, nisi solutione pecuniae in specie debeat. Unde cum in reservatione pensionis semper soleat specificari qualitas monetae, in qua facienda solutio, cogitur omnino debitor ad solvendum in specie determinata; quia ubicunque qualitas deducta est in stipulationem, ea est praestanda. Ventrigl. to. 2. annot. 11. §. 2. n. 26. Lott. loc. cit. n. 156. juncto n. 172. & 173. citantes Gig. de pens. q. 98. n. 7. Limitanda tamen responsio, ut admittenda sit solutio in alia specie, si duo concurrant, nimirum dum est penuria monetae in illa specie promissa, quia scilicet ea non reperitur, & alterum, ut creditor, seu pensionarius servetur omnino indemnus, si nullum ex tali mutatione damnum consequatur. Ventrigl. loc. cit. Lott. loc. cit. n. 174. & 175. Hinc jam infero &

2. Respondeo secundò in specie: Dum juxta tenorem literarum reservatur pensio in ducatis auri de Camera, si in ipsa Romana Curia fieri debet solutio, solvendam esse pensionem praecise in ducatis auri, scilicet in scutis aureis, superaddendo singulis unum Julium. Ventrigl. loc. cit. n. 27. Corrad. in pr. benef. l. 5. c. 2. num. 11. citans Sarnens. ad reg. de valor. q. 8. in fine. Si verò solutio fieri debet in partibus, non est necesse fieri solutionem in istiusmodi ducatis, sed sufficit solvere in moneta alia, etiam non aurea, modò ea tantundem valeat. Corrad. loc. cit. Ventrigl. loc. cit. citans Gratian. discep. for. c. 417. num. 18. qui testetur, ita servari in Rota.

3. Respondeo tertio: Dum pensio reservata simpliciter & indistinctè in ducatis vel in scutis, nullà factà mentione, an sint ducati de Camera, vel ducati usualis monetae, an scuta aurea, an argentea (idem est, dum simpliciter reservata esset in florensis, quorum duae species currunt in loco contractus, seu solvendae pensionis) & neque ex usu, neque ex regione, vel contextu literarum haberi potest ulla interpretatio, de qua specie Papa locutus; interpretandum & censendum est, reservationem factam in exiguioribus seu minus gravantibus titularem juxta illud l. semper in obscuris. de reg. juris: in obscuris, quod minimum est, sequimur. seu minimum debetur, & favendum causae creditoris. Lott. n. 157. & ex eo Ventrigl. loc. cit. n. 28. secus si ex usu regionis, vel contextu literarum haberi

P. Leuren. Fori Benef. Tom. III.

potest interpretatio de mente Papae; tunc enim juxta dictam interpretationem in ea specie solvenda pensio. AA. iidem. Porro dicta ambiguitas omnimodè cessaret, satisque declararetur, quanam species monetae fuerit posita in obligatione, ex facta in tali determinata specie unà alteràve (vel etiam ex unica, ut Ventrigl. loc. cit.) solutione, cum non tractetur de inducenda obligatione, sed simpliciter de ea declaranda & interpretanda ex observantia, quam proinde necesse non est esse praescriptam. Lott. n. 158. & seq. Ventrigl. loc. cit. n. 29. nisi forte facta istiusmodi solutio ex probabili quadam ignorantia, vel inadvertentia. Lott. n. 163. ex Costa. tr. de fact. scient. centur. 1. dist. 43. num. 3. Ventrigl. in fine cit. n. 29. citans Gratian. discep. for. c. 417. n. 19. & 20. Surd. conf. 335. n. 28. l. 1. Quod si tamen extra dubium est, de qua moneta consenserint partes, vel in qua Papa reservavit solvendam pensionem, eò quod ambigua non sint, sed clara verba reservationis; minimè ex solutionibus aliter factis potest oriri talis observantia interpretativa, nisi post observantiam longissimam & praescriptam per annos saltem 30. Ventrigl. loc. cit. nu. 30. citans Surd. conf. 220. nu. 18. & conf. 224. in fine. l. 2. & Gratian. ubi ante n. 22. De cetero tradit Lott. n. 164. quod si in literis specificaretur certa moneta, & mox pro explicatione valoris hujus monetae exprimitur alia minutior, v. g. dum diceretur solvenda pensio in scutis constitutibus tot libras illarum partium, nequaquam attendendam illam secundo loco positam monetam, eò quod haec non adjecta nisi demonstrativè tantum ad designandum valorem monetae prioris secundum cursum temporis datae.

Questio 564. Quomodo solvenda pensio, dum valor monetae, qui erat tempore reservationis, est dein alteratus?

Respondeo primò supponendo seu praenotando primò: Pecuniam seu nummos constare materia, nempe metallo, aere, cupro, argento, auro; & forma, nimirum aestimatione publica ex caractere cursoris indicata, & hinc duplicem consistere eorum bonitatem; unam consistentem in ipsa materia, & sic intrinsecam; alteram in aestimatione illa publica, adeoque extrinsecam: ita tamen, ut de ratione nummi sit symmetria & proportio aestimationis illius cum valore materiae (habitâ tamen etiam ratione impensarum factarum in cuedo, seu moneta signanda, dum principes videntur non teneri cedere nummos propriis expensis) & tunc dici aestimationem illam publicam, seu valorem impositivum rapere in se valorem metalli, cum valor hic aestimationi illi est adaequatus; siquidem ad alium effectum excogitata non est aestimatio illa publica, quam ad liberandum homines, ne solliciti essent de valore intrinseco seu materiae, ad eò ut, si haec illi non correspondeat, jam sub fide publicâ fraus fiat. Lott. cit. q. 39. à nu. 182. ad 193. & ex eo Ventrigl. loc. cit. n. 24. Secundò, aestimationem illam debere quidem esse perpetuam, seu semel impositam debere durare perpetuò (quod intelligendum respectu usus naturalis pecuniae, id est, ut per illum res aliae aestimentur, secus respectu alterius usus, ut dum ipsa pecunia aliâ pecuniâ emittitur, seu cum alia pecunia cambitur; eò quod tunc aestimatio illius sit alterabilis ex singulorum etiam arbitrio. Ventrigl. n. 25. Lott. n. 196. ex sententia,

A 8

ut

ut ait D. Tho. Cajet. Sylv. Covar. uti indubitato antiquitus apud Imperium Roman. aestimatio illa non solum perpetua fuit, sed & uniformis, postquam tamen idem Imperium divisum in plures principatus & respublicas, aestimationem non esse amplius perpetuam nec uniformem, ita ut moneta unius territorii expendibilis non sit in territorio alterius, sed alterata & variata in bonitate intrinseca vel extrinseca, ut plurimum exigente iustâ causâ, dum nimirum principibus præpotentibus & bonis cudentibus monetam & ponderis iusti, & probatâ materiâ superveniunt alii minores minusque boni, monetam vel non nisi minoris ponderis, vel non nisi adulteratâ materiâ cudentes; unde commerciorum & publicâ necessitatis ratione id exigente fit, ut uno principe legem pretiumque nummis propriis dicente alii quoque idem facere, vel etiam valorem propriorum nummorum inalteratâ bonitate intrinsecâ extrinsecus augere cogantur, ne iidem nummi per alios extraneos corrumpantur. Lott. à. n. 194. ad 201. Ventrigl. cit. n. 25. ex Franc. de March. q. 648. n. 2. His suppositis,

2. Respondeo ad quæstionem ipsam: Si valor extrinsecus alteratus, seu bonitas extrinseca pecuniâ fuit alterata, v. g. quia princeps, qui eam cudidit, dederatque ei prius aestimationem decem nummorum cupreorum, dein edicto cavet, ut valeat seu expendatur pro 12. istiusmodi nummis, & in hoc casu solvenda pensio vel in ipsâ illa specie, in qua reservata, si ea haberi possit, vel solvenda in qua reservata, quam ea habet tempore solutionis, sive facienda solutio in moneta usuali secundum valorem, quem ea habet tempore ipsius solutionis; adeo, ut eâ mediante possit haberi illa species & in eadem quantitate, in qua facta est reservatio. Lott. loc. cit. n. 202. Ventrigl. loc. cit. n. 31. citantes Gig. de pens. q. 98. nu. 6. & seq. & plures Roræ decis. dum enim moneta aurea vel argentea, in qua reservata pensio, aestimatur ex moneta cuprea & minuta, & non e contra, sitque impossibile, ut moneta illa aurea vel argentea recipiat huiusmodi augmentum valoris extrinsecum ex alia causa, quam quia vel diminutus fuit valor moneta cuprea & minuta; vel quia ita visum fuit principi propter excellens augmentum ejusdem moneta aurea vel argentea, semper in damno erit pensionarius, nisi fiat aestimatio moneta illius minuta & cuprea in comparatione ad auream vel argenteam, in qua facta reservatio pensionis ipso tempore solutionis: nam, sicut soluta monetâ in quantitate intrinseca alterata secundum aestimationem, quæ erat ante alterationem, non reciperet, quod sibi debetur, ita nec reciperet, quod sibi debetur, si moneta ei exsolvatur in quantitate minore, quam quæ sufficiat ad emendam tempore solutionis eam speciem, in qua pensio reservata, Lott. nu. 203. & 204. Porro præsumitur deteriorata bonitas intrinseca moneta inferioris seu minuta, quando aucta est aestimatio moneta grossa retentâ ejus bonitate intrinsecâ, & sic rejicitur onus probandi in negantem illam diminutionem intrinsecam moneta minoris. Lott. n. 205. citans Solam. de moneta. cas. 1. n. 4. Surd. conf. 368. n. 6. & c. Et sic contingente augmento moneta grossa ex decremento bonitatis intrinseca moneta minuta, augmentum debetur perpetuo creditori, Lott. n. 206. ex Barth. in l. cum quid. nu. 16. ff. si certum petas. & Surdo. ubi ante n. 16. et si jungat idem Lott. nu. 208. ex diminuta intrinseca bonitate inferioris moneta non

tam augeri aestimationem moneta aurea vel argentea, seu grossa, quam conservari ejusdem bonitatem pristinam tam intrinsecam quam extrinsecam, seu augeri inferioris moneta numerum propter ejusdem intrinsecam deteriorationem ad conservandam pristinam aestimationem nummi aurei vel argentei; & sic cessare disputationem illam; an de jure augmentum pertineat ad creditorem, an ad debitorem. Ac inde demum concludit n. 210. non agi hic verè de augmento vel decremento, sed tantum de coequali commensuratione moneta, ut scilicet pecunia, quæ est in obligatione, aestimetur secundum tempus obligationis, sive quo cepit obligatio, quæ verò est in solutione, secundum tempus ipsius solutionis. citat pro hoc Budæum de monet. & re numma. l. 1. c. 2. n. 37. & Rotam in Bergom. pens. 2. Maij 1624. Atque secundum hæc jam resolvenda quæstio illa in specie exemplificationis gratiâ, num, si reservata pensio, v. g. in centum ducatis auri de Camera, constituentium in totum summam scutorum 135. (uti id ipsum exprimitur in literis) moneta Papalis Julios decem pro uno scuto computando, & postea tempore solutionis mutato valore constituentium majorem summam, an nimirum satisfaciat titularis creditor solvendo 135. an verò debeat plus, nempe augmentum, ad quod ascenderunt, superaddere: ac dicendum, solvendum esse ducatum talem juxta valorem, quem habet tempore solutionis, cum ducatus fuerit in obligatione juxta reservationem, nec mutata sit bonitas ejus intrinseca per hoc, quod valeat jam aliquantò plus quam antè (& id, ut dictum, accidere possit ab extrinseco, immutato valore scutorum aut Juliorum) adeoque attendatur valor de tempore solutionis. verba etiam illa: constituentium in totum summam scutorum 135. non tam taxativè quam demonstrativè apponantur, ita ferè Ventrigl. loc. cit. n. 31.

3. Respondeo tertio: Si illa ipsa species moneta, in qua reservata pensio, ex toto esset sublata, & loco illius recusa alia moneta, ejusdem quidem nominis, sed majoris vel minoris bonitatis, non poterit titularis debitor compelli solvere in moneta illa antiqua, in qua reservata pensio, & modò sublata est, quia ejus obligatio intelligitur facta rebus sic stantibus, seu moneta illa in suo esse perdurante (idque etiam, ut indicat Lott. loc. cit. n. 212. etiam adhuc apud aliquem reperiretur, cum non sit amplius in consideratione, & non reputetur pecunia expendibilis) sed satisfaciet solvendo in alia moneta vel subrogata, vel inferiore factâ tamen aestimatione antiquæ illius moneta, in qua ea erat, antequam abrogaretur, ita ut tantum de nova solvatur, quantum erat tunc aestimatio illius antiquæ; idque sive intervenerit mora, sive non. Lott. n. 213. & 214. & ex eo Ventrigl. cit. n. 31. citantes Braun. de augm. moneta. p. 1. part. 2. n. 1. & seq. Porro circa hunc casum observandum, quòd, si creditor renueret acceptare speciem illam recusam prætextu bonitatis intrinseca deteriorata, renueretur hanc deteriorationem probare, quod aliter fieri nequiret, quam per peritos vel ipsos ministros monetarios. Lott. n. 216. & 217. Non habebitur autem hæc deterioratio in consideratione, si princeps, qui monetam cudidit, edicto suo cavisset, debitorem in ea alia specie liberari solvendo tantundè de nova, aut de inferiore moneta in tanta quantitate. Lott. n. 218. ait tamen n. 217. id non procedere, nisi ubi creditor eidem principi subje-

ctus est, adeoque applicari vix posse pensioni Ecclesiastica; cum eiusmodi principum edicta non afficiant personas Ecclesiasticas, pro quo citat Oldr. *conf.* 250. n. 2. Jo. And. *in addit. ad speculator. de obligat. & solut.* §. 3. n. 9. &c.

4. Respondeo quartò: Si reservata pensio in specie aliqua seu moneta imaginaria, puta, in tot libris alicujus Provinciæ, quæ nunquam cufa fuit aut existit; sed solum certam habuit æstimationem per alias monetas, seu valoreretur in certa quantitate moneta cufæ inferioris: idem dicendum, quod in præcedentibus duobus casibus; cum in hac imaginaria moneta quoque cadat duplex ea bonitas, censeturque mutata in bonitate intrinseca, si iustum à principe minus valere, non alterato valore intrinseco alterius moneta, ad cuius quantitate æstimabatur, uti & extrinseca ejus bonitas, dum datur illi major æstimatio ex deterioratione istius moneta realis inferioris; siquidem talis moneta imaginaria constituitur ex certis monetis inferioribus, adeoque subicitur eidem alterationi, cui illa. Lott. à n. 220. ad 223.

Questio 565. Quando pensio reservata alternatimve (quod rarius admittitur à Dataria) scilicet vel in quantitate rei, puta, frumenti, vini &c. vel in pecunia; item dum fructus simpliciter assignati sunt pro solvenda pensione ex conventionione partium, qualiter debeat & possit solvi?

Respondeo ad primum: Esse solvendam pro libitu non titularis, sed pensionarii, ita ut in hujus electione sit exigere loco frumenti pecuniam, vel contrar; eo autem invito à loco frumenti non posse solvi pecuniam, vel contrar. Corrad. *in pr. benef.* l. 5. c. 1. n. 12.

2. Respondeo secundò: De cetero, etsi non nisi rarissimè loco pensionis reservetur pars fructuum, ut dictum supra, & non nisi Cardinalibus ea reservatio fieri consueverit; dubium tamen non est, quin facta resignatione cum reservatione pensionis, possit dein inter resignantem, & resignatarium conveniri, & assignari à resignatario resignanti pensionario certi & determinati fructus loco pensionis (si enim hi assignari possunt pro satisfactione debiti alterius, multò magis pro solvenda pensione) & sic pensio in prædictis fructibus solvi debet. Corrad. *loc. cit.* n. 13.

Questio 566. Qualiter solvenda pensio, dum imposita super pluribus beneficiis?

Respondeo primò: Dum dicta beneficia plura possidentur ab uno eodemque titulari, solvenda videntur pensio pro rata fructuum singulorum beneficiorum, ita ut si fructus unius intereant, non continuò ex fructibus alterius beneficium, etsi sufficientibus ad integrè solvendam pensionem, ea sit solvenda integrè. Dependet hoc ipsum ex mente imponentis pensionem; siquidem ut rectè Corrad. *loc. cit.* c. 2. n. 15. Lott. l. 1. q. 38. n. 20. juxta e. *constitutus. de religiof. domib. & ibidem Abb. n. 8.* reservatio pensionis non intelligitur facta à principio in solidum, sed pro rata singulorum beneficiorum. Unde etiam teste Corrad. *loc. cit.* tam in supplicatione, quam in literis apponitur dictio *proportionaliter*, dicendo, quòd pensio reservetur super prædictorum beneficiorum proportionaliter

P. Leuren. Fori Benef. Tom. III.

fructibus; quamvis etiam ut Lott. *loc. cit.* n. 18. dicta modificatio non solum expressè, sed etiam tacitè censetur facta, & hinc etiam subjungat Corrad. *loc. cit.* dictionem *proportionaliter* videri potius ad cautelam & ad tollendas hæsitaciones appositam, imò potius ex quodam introducto stylo, quam de necessitate, cum de hoc habeamus clarum textum in *cit. c. constitutus*.

2. Respondeo secundò: Si possessor ille moriatur, & contingeret singula illa beneficia conferri diversis pensionis, solvenda erit pensio ab illis titularibus à quolibet pro rata proportionata fructibus sui beneficium, non verò in solidum ab unoquoque eorum, adeoque contra nullum eorum agere poterit in solidum, seu pro tota & solida pensione. Corrad. *loc. cit.* Lott. n. 19. Ventrigl. *to. 2. annot. 11. §. 3. nu. 44.* citans Campanil. *in divers. juris can. rubric. rub. 11. c. 13. nu. 287.* Paris. *de resig. l. 6. q. 2. n. 64.* Estque hæc sententia adè vera, ut vigor ille concessus à jure pro pensionis exactione etiam contra successorem intimaris literis cum clausula: *non retardat à solutione pensionis*, vi cuius executionem paratam habet pensionarius, statim cesset, & progredi nequeat ad executionem, dum opponitur per successorem facta in plures divisio beneficiorum, super quibus præstitus consensus à prædecessore pro reservanda pensione, requiraturque tunc judicis discutientis valorem omnium beneficiorum sententia declaratoria quantitatis debendæ pro quolibet beneficio ab ejus possessore. Ventrigl. *loc. cit.* citans Campanil. *ubi ante. n. 288.* & Ricc. *in pr. p. 3. resol. 108. nu. 26.* Corrad. *loc. cit.* addens, hinc esse; quòd licet in commissionibus causarum super nullitatibus vel moderationibus semper apponatur dicta clausula: *non retardat à solutione*: in præfenti tamen casu (dum imposita nimirum pensio super pluribus beneficiis primitus ab uno, divisus postmodum in plures, & hinc excipitur ab eorum uno à solvenda in solidum pensione) ea supponi non debeat. Eadem procedunt, dum translata pensio super pluribus beneficiis, ita ut translatus non debeat, nec possit pensionem, nisi pro rata. Paris. l. 6. q. 8. nu. 47. & ex eo Ventrigl. *cit. nu. 44.* Porro pro praxi optimum esse, ut resignatarius, seu is, cui reservata istiusmodi plura beneficia gravata unâ pensione, faciat distincè & separatim exprimi fructus uniuscujusque beneficium resignati, ac quantitatem pensionis super quolibet beneficio, tradit Corrad. *loc. cit.* dicens, se videre hodie; quòd Dataria requirat expressiorem valoris cujuscunque beneficium resignati, ac quantitatis pensionis, quæ super illis petitur reservari, & quòd, si non capiant pensionem (quòd intelligendum credo, si aliqua interea resignata tam sint tenuia, v. g. unius, vel trium, aut quatuor ducatorum) rejiciatur supplicatio.

3. Respondeo tertio: Quòd, si tamen reservatio facta esset in solidum, singulis illorum beneficiorum habitorem ab uno, divisus illis postea in plures, hi successores excipere non possint, teneri se tantum pro rata; sed in electione pensionarii erit, retinere solidam pensionem super uno corpore beneficium, modò id esset pensionis tantæ capax. Ventrigl. *loc. cit.* n. 25. juxta Rot. *in Bergom. pension. 10. Nov. 1595.* in qua etiam dictum, beneficium esse capax pensionis, quæ non excedit tertiam partem fructuum illius.